

2. Pierre-Joseph Proudhon:

A munkásosztály politikai kapacitásáról.

(De la capacité politique des ouvrières)
(Paris, Librairie Internationale, 1868. 24–26., 40–41. A lapszámok az ELTE Bölcsészettudományi Karának Tudományos Szocializmus Információs és Továbbképzési Intézetében őrzött kéziratok fordításra vonatkoznak. Továbbiakban: ELTE TSZIT.)

(A kölcsönösség a kormányban. A gazdasági és a politikai elv azonoságának koncepciója. Hogyan oldja meg a Munkádemokrácia a rend és a szabadság problémáját.)

Éppúgy, ahogy a föld hajdan a természet által meghatározott területekre osztódott és körülhatárolódott, majd a terület újra felosztódott egy kölcsönös egyezmény révén a közösségek és a családok között; és éppúgy, ahogy a munkák és szakmák kölcsönösen felosztódtak az organikus megosztás törvényei szerint, és amikor arra került a sor, megegyezéses alapon csoportok és testületek formálódtak; hasonlóképpen az új szerződés szerint a politikai szuverenitás, a polgári hatóság és a testületi befolyás koordinálva lesz az egyes vidékek, kerületek, helységek és más kategóriák között, és ezen koordináció révén azonosulnak magával a szabadsággal.

Az egység és az oszthatatlanság hajdani törvényét eltörölték. Az állam különböző részeire és az egység-egyezményre vonatkozó szerződés tekintetében, legalábbis elvben, minden hely politikai központ, periféria nincs sehol. Minden népcsoport vagy népváltozat, minden faj, minden nyelv gazda a saját területén. Minden, a szomszédjai garanciáját élvező város királynője a kisugárzása révén létrehozott körnek. Az egység jogi megtestesítője egyedül az az egyezmény, amelyet a szuverén csoportok egymással kötnek:

1. Kölcsönösen tárgyalnak szomszédaikkal, akik bizonyos elveket követnek, és korlátozzák saját magukat;
2. Védelmek egymást a külső ellenség és a belső zsarnokság ellen;

3. Összehangolják érdekeiket a termelésben, vállalkozásaikban, valamint segítséget nyújtanak egymásnak a szerencsétlenségek idején. A *kormányzat* pedig nem egyéb, mint egy, az államok képviselőiből alakult nemzeti tanács, amelynek feladata, hogy örködjék az egyezmény végrehajtásán és a közös dolgok, ügyek jobbulásán.

Így a politikai szférában mindaz, amit az eddigiekben kölcsönösségnek, garanciának nevezünk, most a *föderalizmus* nevet kapja. Egy egyszerű szinonima a teljes, politikai és gazdasági forradalmat fejezi ki. ...

Mit kíván tehát a kölcsönösség, és melyek e doktrina következményei a kormány szempontjából? A dolgoknak olyan rendjét kell létrehozni, amelyben a nép, az ember, a polgár szuverenitásának elve betű szerinti értelemben lenne alkalmazva; ahol az állam minden tagja függetlenségét megőrizve és szuverén módon cselekedve kormányozná saját magát, mialatt a legfelsőbb hatóság kizárólag a közösség problémáival foglalkozna; ahol következőképpen lennének bizonyos közös dolgok. Járjunk a végére: az állam részei szuverénnek vannak elismerve, és lehetőségük van elhagyni a csoportot, és felmondani az egyezményt ad libitum. Mert ki kell mondani: a föderációnak, amennyiben logikus kíván lenni, amennyiben hű akar maradni elveihez, egész idáig el kell mennie, ha nem csupán illúzió, csalás vagy hazugság akar lenni.